
"Studia o Książce" - nowa seria księgoznawcza.

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 16/4, 839-840

1971

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

towarzyszący procesom wytwórczym pojazdów wodnych. Zdobnictwo okrętów jest więc — jako przedmiot badań — częścią architektury okrętów. Nie jest ono jednak niezbędnym składnikiem, gdyż obejmuje tylko te elementy, którym oprócz wartości funkcjonalnych nadano, czy starano się nadać, wartość artystyczną (barwne hafty na żaglach, ornamenty na sterach, furtach artyleryjskich itp.) oraz te, które spełniają funkcje dekoracyjne (figury dziobowe, dekoracje rufy itp.). Zdobnictwo okrętów jest więc przede wszystkim świadectwem emocjonalnego stosunku człowieka do okrętu [...]” (s. 5).

Zwróćmy uwagę, że ponieważ zdobione były pewne elementy techniczne, temat ten może w pewnym stopniu zainteresować także historyka techniki.

Z. Br.

Polska bibliografia rybołówstwa morskiego 1945—1970. Red. Zygmunt Brocki. Gdynia 1970 | Morski Instytut Rybacki ss. XIV, 323.

Bibliografia obejmuje około 3950 pozycji, w których zarejestrowano ponad 4000 publikacji naukowych, popularnonaukowych i fachowych opublikowanych w języku polskim ze wszystkich zakresów dotyczących rybołówstwa morskiego od 1945 do czerwca 1970 r. Działy bibliografii: I. *Bibliografie*, II. *Oceanografia biologiczna*, III. *Oceanografia fizyczna*, IV. *Ichtiologia*, V. *Technika rybacka*, VI. *Statek rybacki*, VII. *Technologia rybna*, VIII. *Ekonomika rybacka*, IX. *Zagadnienia prawne*, X. *Socjologia, psychologia, Medycyna pracy*, XI. *Kształcenie kadr*, XII. *Varia* (1. *Biografie i autobiografie*, 2. *Historia rybołówstwa*, 3. *Słownictwo*, 4. *Muzealnictwo*, 5. *Różne zagadnienia badań naukowych i ich organizacji*, 6. *Różne zagadnienia rybołówstwa, współpraca międzynarodowa*).

T. I.

„STUDIA O KSIĄŻCE” — NOWA SERIA KSIĘGOZNAWCZA

W 1970 r. ukazał się pierwszy tom — nowej międzyuczelnianej serii wydawniczej — „Studiów o Książce”¹.

Celem nowego wydawnictwa jest: „...eksploracja tematyki księgoznawczej w jak najszerszym zakresie: od zagadnień produkcji książki poprzez jej rozpowszechnianie przez księgarnię i bibliotekę aż po problemy czytelnictwa. «Studia» poświęcone będą zarówno dawnej, jak i współczesnej kulturze książki. W materiałach publikowanych w «Studiach» dominować będzie socjologiczny aspekt nauki o książce i społeczna funkcja tej dyscypliny. Dzięki temu ogłaszane prace mogą mieć walory teoretyczne, metodologiczne i poznawcze także dla innych nauk humanistycznych. Szczególną uwagę pragniemy zwrócić na problemy teoretyczne nauki o książce i jej związek z nauką o literaturze i naukoznawstwem”². Wydawnictwo zamierza informować przedstawicieli różnych dyscyplin naukowych o zagadnieniach związanych z książką i jej naukową, kulturalną i społeczną funkcją.

Spśród prac zamieszczonych w pierwszym tomie „Studiów” historyków nauki zainteresować powinny przede wszystkim następujące rozprawy: K. Głombiowskiego,

¹ „Studia powstały z połączenia uniwersyteckich zeszytów naukowych z zakresu księgoznawstwa i bibliotekoznawstwa, które ukazywały się we Wrocławiu („Bibliotekoznawstwo”, t. 1—6, 1955—1970), Poznaniu („Biblioteka”, t. 1—9, 1960—1970) i Toruniu („Nauka o Książce”, t. 1—5, 1962—1968).

² „Studia o Książce”, t. 1, Wrocław 1970 s. 3.

O funkcjonalną koncepcję nauki o książce; K. Migonia, *Księgoznawstwo ukraińskie w dwudziestoleciu międzywojennym*; A. Żbikowskiej-Migoniowej, *Księgoznawcza problematyka historii nauki polskiego Oświecenia* oraz A. Kłossowskiego, *Rola księgarstwa i drukarstwa polskiego na obczyźnie. Stan i problematyka badań*.

Oprócz prac oryginalnych w „Studiach” zamieszczane są recenzje, głównie wydawnictw zagranicznych.

Z CZASOPISM KRAJOWYCH

O WYRAZACH: WSZECHNICA I UCZELNIA

Niedawno dwukrotnie pisano o historii wyrazu „uniwersytet” na gruncie polskim (zob. o tym notatkę w „Kwartalniku” 1969 s. 159—160). Z kolei w „Języku Polskim” (R. 51: 1971 z. 2) Witold Taszycki opublikował artykuł o początkach historii wyrazów: „wszechnica” i „uczelnia”. Pierwszy z nich jest tworem Jacka Idziego Przybylskiego (1756—1819), profesora starożytności klasycznej Szkoły Głównej Koronnej, jak kiedyś nazywano uczelnię, która dopiero z początkiem XIX w. przyjęła nazwę „uniwersytet”. Wyraz „uczelnia” jest według wszelkiego prawdopodobieństwa tworem znanego filozofa Bronisława Trentowskiego (1808—1860); pierwotnie wyraz ten oznaczał: krzesło nauczycielskie, katedra akademicka.

Z. Br.

Z DZIEJÓW OBSERWATORIUM GEOFIZYCZNEGO W HELU

Obserwatorium Geofizyczne w Helu, pierwotnie Stacja Magnetyczna Morskiego Obserwatorium Państwowego Instytutu Meteorologicznego, powstała z inicjatywy dyrektora tego Instytutu, prof. S. Hłasek-Hłaski, w latach 1930—1931. O tych początkach i dalszym rozwoju w latach powojennych i przedwojennych pisze na wstępie artykułu *Obserwatorium Geofizyczne w Helu* Waclaw Czyszek. Artykuł ten umieszczony jest w gdańskim miesięczniku „Litera” (R. 10: 1971 nr 6).

Jedna uwaga: kierownik Obserwatorium Morskiego PIHM, S. Dłuski, był kapitanem żeglugi wielkiej, a nie — jak czytamy w artykule W. Czyszka — kapitanem dalekiej żeglugi (jest żywcem przekalkowaną nazwą stopnia w języku rosyjskim).

Z. Br.

50-LECIE MORSKIEGO INSTYTUTU RYBACKIEGO

16 XII 1919 na posiedzeniu Komisji Ochrony Przyrody w Warszawie powstała myśl założenia na wybrzeżu polskim placówki badań biologii morza. Myśl ta minęła bez echa. Sprawa ruszyła z miejsca dopiero z chwilą utworzenia w dniu 18 VI 1921 Morskiego Urzędu Rybackiego w Wejherowie, przy którym przewidziano laboratorium badań biologii morza i technicznorybackich — Morskie Laboratorium Rybackie. Mieściło się ono w Helu; w 1932 r. przemianowano je na Stację Morską, a w 1939 r. przeniesiono do Gdyni. 1 I 1949 placówkę tę połączono z Morskim Instytutem Rybackim w Gdyni, założonym 3 XII 1928.